

Стилістичне забарвлення граматичних форм.
Іменник як частина мови.
Поняття роду, числа, відмінків

Який ти сьогодні котисько?

15

Після пробудження мозок виробляє енергію, якої би вистачило для роботи невеликої лампочки

Розім'ялочка для геніїв

На початок уроку

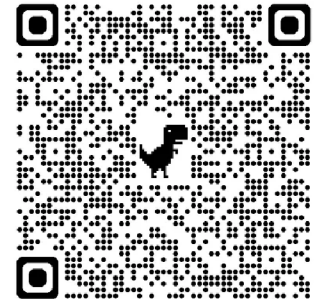
Знаю багато.

Знаю, але не все.

Знаю мало.

Нічого не знаю.

https://youtu.be/K_30jnVYUXw

Морфологія – розділ мовознавства,
що вивчає слова як частини мови

Частин мови 10

Самостійні
іменник,
прикметник,
дієслово,
числівник,
займенник,
прислівник

Службові
сполучник,
прийменник,
частка

Вигук

<https://wordwall.net/resource/15630>

Іменники – назви істот відповідають на питання **ХТО?**

Тіна Кароль

лікар

тигренок

Іменники – назви неістот відповідають на питання **ЩО?**

хліб

море

гриб

телефон

Іменники поділяють на **конкретні** (сприймаються безпосередньо органами чуттів) і **абстрактні** (виражають поняття, які людина не може сприймати органами чуттів).

боксер

м'яч

хоробрість

ананас

біг

пам'ять

Іменники, що називають **істоти**, відповідають на питання **хто? (кого? кому? ким? на кому?)**.

До істот належать:

- назви **людей** (*батько, мати, учитель, друг, Олесья*);
- назви **тварин** (*собака, ведмідь, синиця*);
- назви **міфологічних істот** (*лісовик, водяник, домовик, русалка, відьма, змія, Нептун, Берегиня*);
- назви **померлих людей** (*небіжчик, покійник*);
- назви **карт, шахових фігур** (*валет, король, ферзь, кінь, пішак, але туз — неістота*).

Іменники, що називають **неістоти**, відповідають на питання **що? (чого? чому? чим? на чому?)**.

До неістот належать:

- **явища природи** (*гроза, вітер*);
- **неживі предмети** (*парта, олівець*);
- **опредмечені дії та явища** (*острів, будинок*);
- **абстрактні поняття** (*група, питання*);
- **мікроорганізми** (*бактерія, вірус, грибок*);
- іменники, що позначають **сукупності людей і тварин** (*юрба, армія, зграя, натовп*).

Істота	Неістота
назви людей: <i>батько, друг</i> назви тварин: <i>собака, ведмідь</i> назви міфологічних істот: <i>Лісовик, Нептун</i> назви померлих людей: <i>небіжчик, покійник</i> назви шахових фігур, карт: <i>валет, пішак</i>	явища природи: <i>гроза, вітер</i> неживі предмети: <i>парта, олівець</i> дії та явища: <i>острів, будинок</i> абстрактні поняття: <i>група, питання</i> Біосфера, плазмона, мікроорганізми: <i>бактерія, вірус, грибок</i> іменники, що позначають сукупності людей і тварин: <i>юрба, армія, зграя, натовп</i>

<https://wordwall.net/resource/546077>

Розподільча робота

Запишіть іменники у 2 колонки: у I – назви істот, у II – назви неістот

Рідня, небіжчик, студент, валет, здоров'я, табун, гладіатор, мавка, верба, правда, Земля, орел, русалка, кентавр, учительство, графиня, селянство, Зевс, мрець, біс (чорт), олень, отара, лялька, блазень.

Ключ: підкресливши третю від початку літеру в кожному слові, прочитайте перший рядок поезії Лесі Українки. Пригадайте наступні рядки цього вірша (див. додаток).

- ❖ Прокоментуйте, чи завжди граматичне поняття істоти/неістоти збігається з поняттям живого/неживого в природі.
- ❖ Чи може одне й те ж саме слово називати істоту та неістоту? Наведіть приклади. Як називають такі слова?
- ❖ Чому слово «Зевс» написано з великої літери? А слово «Земля»? у яких випадках його слід писати з малої букви?

<https://www.l-ukrainka.name/uk/veses/DumyIMrii/Mlodii/DavnjaVesna.html>

Міркуй так!

Рід незмінюваних іменників іншомовного

<https://learningapps.org/4017534>

До іменників множинної форми належать:

- назви конкретних предметів парної або симетричної будови: *вила, ворота, кайдани, куранти, ножиці, ковзани, штани, ночви;*
- назви предметів, що сприймаються як сукупність, збірність: *гроші, кучері, солодоці, нутроці, фінанси, чари, шахи, оплески;*
- назви речовин, залишків і т. ін.: *вершки, ліки, дріжджі, консерви, згребини, покидьки, висівки;*
- назви дій, процесів, станів: *вибори, проводи, збори, піжмурки;*
- назви часових понять: *канікули, роковини, сутінки;*
- деякі географічні назви: *Чернівці, Житні Гори, Карпати, Дунаєві, Черкаси.*

До іменників, що вживаються лише в однині належать:

- слова з речовинним значенням: *мука, сіль, пиво, молоко, сталь, ванно;*
- слова із збірним значенням: *старостат, учительство, агентура, дрібнота, рідня, городина, вишняк, верб'я;*
- назви абстрактних понять: *молотьба, жовтизна, курява, тиша, змагання, блиск, радість, дружба, садівництво, успішність, рань.*

<https://wordwall.net/resource/546096>
33

Категорія числа іменників

Називний	→	(Є) Хто? Що?
Родовий	→	(Немає) Кого? Чого?
Давальний	→	(Дую) Кому? Чому?
Знахідний	→	(Бачу) Кого? Що?
Орудний	→	(Пишаюся) Ким? Чим?
Місцевий	→	(Стою) На чому/кому?
Кличний	→	(Звертання) --

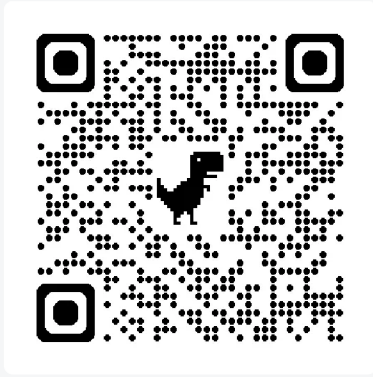
https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Ffighting.com%2F%2F224e4340437%2Fmaxresdefault.jpg&tbid=gW06SH2w540g&vet=12ahUKEwi17rnc1YH-AKXqpsKHfu_ADkqMgIegUIARDUAQ.Simgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3F%3BQ&h=720&q=%D0%BA%D0%88%D0%88%D1%87%D0%BD%4%D0%8C%D1%96%D0%8D%D0%BE%D0%8A&ved=2ahUKXKfu_ADkqMgIegUIARDUAQ

<https://www.liveworksheets.com/ts2627579ph>
<https://www.liveworksheets.com/ts2627579ph>

<https://learningapps.org/26174893>

Катерина	<input type="text"/>	земля	<input type="text"/>
Ігор	<input type="text"/>	неня	<input type="text"/>
молодість	<input type="text"/>	Дарина	<input type="text"/>
гончар	<input type="text"/>	Олеся	<input type="text"/>
Олекса	<input type="text"/>	ліхтар	<input type="text"/>
пастух	<input type="text"/>	Мирослава	<input type="text"/>
вітер	<input type="text"/>	юнак	<input type="text"/>
студент	<input type="text"/>	Богдан	<input type="text"/>
співачка	<input type="text"/>	радість	<input type="text"/>
		Ілля	<input type="text"/>

Ой у лузі червона калина похилилася,
Чогось наша славна Україна зажурилася.
А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славну Україну, гей, гей, розвеселимо!

Марширують наші добровольці у кривавий тан
Визволяти братів-українців з ворожих кайдан.
А ми наших братів-українців визволимо,
А ми нашу славну Україну, гей, гей, розвеселимо!

Не хилися, червона калино, маєш білий цвіт.
Не журися, славна Україно, маєш вільний рід.
А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славну Україну, гей, гей, розвеселимо!

Гей, у полі ярої пшениці золотистий лан,
Розпочали стрільці українські з ворогами тан!
А ми тую ярую пшеницю ізберемо,
А ми нашу славну Україну, гей, гей, розвеселимо!

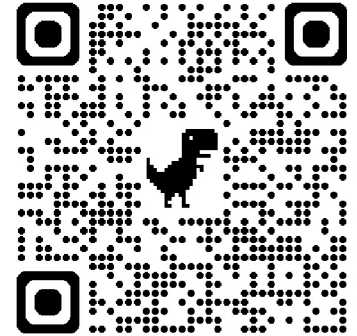
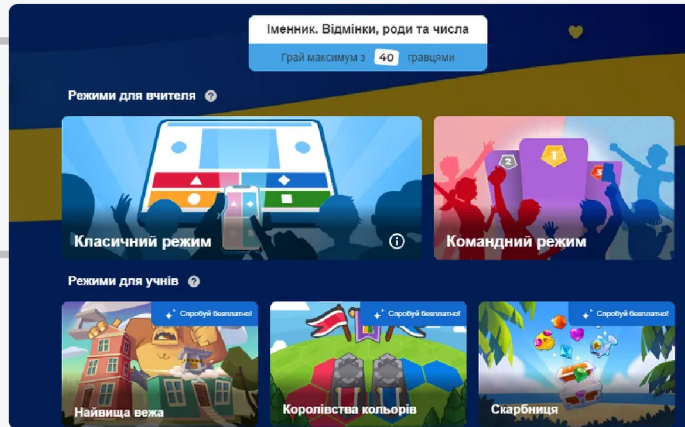
Як повіє буйнесенький вітер з широких степів,
Та й прославить по всій Україні січових стрільців.
А ми тую стрілецьку славу збережемо,
А ми нашу славну Україну, гей, гей, розвеселимо!

Випишіть зпiснi
iменники.Визначте
iх рiдчисло,
вiдмiнок

МОВНЕ
ДОСЛІДЖЕНН
Я

<https://create.kahoot.it/details/5f3ce564-04a6-4e52-bb4f->

<https://www.liveworksheets.com/gp3157903ch>

МОВНІ ПОКРУЧІ

жарити
картоплю

сама
важлива
тема

викинути
у
мусорник

вообще не
понятно

остановить
за углом

віддихати
у Криму

настоящий
друг

будь-ласка
поможіть!

канешно
поможу

слідуюча
зупинка

Я тебе
поняв

не
получається
зробити

Прівет!

кохати
Україну!

Д3 Оберіть будь-яких 3 вислови про Ліну Костенко. Випишіть з них іменники. Розподіліть їх за категоріями істоти/неістоти, визначте рід, число,

1

ОБЕРІТЬ... Відомі люди про Ліну Костенко

2

"Мамина поезія з самого початку, від перших віршів, була бунтом. Бунтом особистості. Повстанням духу".

Оксана Пахльовська, письменниця, культуролог, донька Ліни Костенко

"Це людина, яка денно і ночоно могутньо працює на Україну, на українську духовність".

Володимир Яворівський, письменник

"Вона жіночна. Вона чуттєва. Вона абсолютно цілісна".

Дмитро Стус, канд. філол. наук, лауреат нац. премії ім. Тараса Шевченка

"І в поезії, і в житті Ліна Костенко вражає своєю особливою афористичністю".

Іван Малкович, поет, видавець

3

4

1. ДОМАШНЄ
ЗАВДАННЯ

1

ОБЕРІТЬ... Ліна Костенко про життя

2

"Будні роблять людей буденними".

Ліна Костенко

"Єдине, що від нас іще залежить, — Принаймні вік прожити як належить".

Ліна Костенко

"Віддай людині крихітку себе. За це душа наповнюється світлом".

Ліна Костенко

"Єдиний, хто не втомлюється, — час. А ми – живі, нам треба поспішати".

Ліна Костенко

3

4

1

ОБЕРІТЬ... Ліна Костенко про мову

2

"Мова солов'їна, а тьохкають чортзна-що".

Ліна Костенко

"Слова росли із ґрунту, мов жита. Добірним зерном колосилась мова. Вона як хліб. Вона свята. І кров'ю предків тяжко пурпурова".

Ліна Костенко

"Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову".

Ліна Костенко

"Важкі слова, коли вони мовчать".

Ліна Костенко

3

4

«Четверте зайве»

Із кожного рядка випишіть четверте зайве. Аргументуйте свій вибір

Трійка, трое, трояк, трійня

Кіт, стіл, записник, палац.

Люстра, телефон, квітка, сосна.

Гілля, коріння, дитинство, учнівство .

Радість, любов, честь, молодь.

Яблука, сади, дерева, сани.

Цукор, мороз, сіль, сало.

Кові, дні, вогні, поні.

Кенгуру, рагу, шасі, таксі.

Базіка, людина, нероба, каліка.

Хвалько, хлоп'ятко, малятко, слоненятко.

Петро, Дмитро, Данило, Дніпро.

ДЗ
Узагальнення

РЕФЛЕКСІЯ

ОСВІТУ
НЕ СПИНИТИ

На кінець уроку

*Можу розказати
іншим.*

Знаю все.

*Знань стало
більше.*

*Нічого нового
не дізнався.*

Поміркуй!
Що з того матеріалу, який ти почув
на уроці ти...

зьмеш з собою

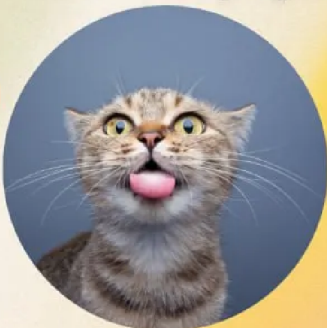
Тобі незрозумілий,
треба потренуватися,
ще раз опрацювати

Взагалі незрозумілий
та непотрібний

ЯКИЙ/ЯКА ТИ СЬОГОДНІ?

1

2

3

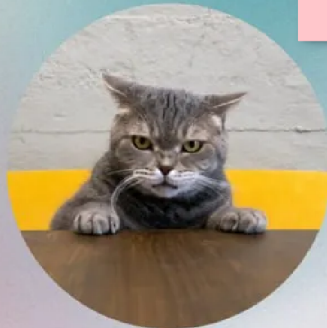
4

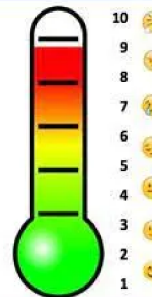
5

6

Виміряй
свій
настрій за
шкалою

Тамара Гарбовська

